

Н. В. Кирилюк,

аспірант кафедри міжнародної економіки,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Усвідомлюючи ключову роль людського ресурсу у створенні стратегічних конкурентних переваг національних економік в умовах поглиблення глобальної конкуренції, розвинуті країни світу з другої половини ХХ ст. почали стрімко нарощувати обсяги інвестування у розвиток людини та соціальну інфраструктуру, що її обслуговує — систему освіти та охорони здоров'я, професійної підготовки та перепідготовки кадрів, виховання вільної та творчо обдарованої особистості та ін. Більше того, капіталовкладення у людський розвиток перетворилися у розвинутих країнах світу у найефективніший вид інвестицій, підтвердженням чого є, зокрема, фактична норма віддачі від інвестицій в освіту, яка вже у 1960-х рр. перевищувала 10 %, тоді як від вкладень в акції вона складала менше 6 %, а в облігації — до 2 % [1]. Так, за даними ОЕСР загальні освітні витрат країн Європи, як державні, так приватні, станом на 2010 р. варіювалися між державами від мінімального рівня у 4,6 % ВВП у Словаччині до максимального — 8 % ВВП у Данії (для порівняння: у Франції цей показник складає 6,3, у Швеції — 6,5, Ісландії — 7,7, Бельгії — 6,6, Португалії — 5,8, Фінляндії — 6,5, Польщі — 5,8 та ін.). При цьому, частка приватного фінансування в загальних витратах на освіту в країнах ЄС зросла з 0,6 % ВВП у 2001 р. до 0,82 % ВВП у 2010 р. [2]. Досягнуті масштаби фінансування освіти в системі національних доходів цих країн дозволили перевести цю сферу на якісно новий рівень матеріального і кадрового забезпечення.

Не менш важливим для розвитку людського ресурсу є вкладання у фундаментальні наукові розробки. Адже в процесі розвитку науки не лише генеруються інтелектуальні новації, на основі яких формуються нові технології виробництва та способи споживання, а й самі люди зазнають суттєвих трансформацій, пов'язаних з виникненням у них нових здібностей та потреб. Згідно із дослідженнями Євростату в 2011 р. сукупні бюджетні ви-

трати на НДДКР країн ЄС-27 склали 92 308 млн євро, причому більше половини суми було профінансовано ключовими лідерами ЄС — Німеччиною, Францією, Великобританією. У 2011 р. країни — члени ЄС у середньому витрачали 0,73 % ВВП на НДДКР, що менше порівняно із США (1,02 %), Японією (0,78 %) та Південною Кореєю (1,09 %) [3].

Як визначено Лісабонською стратегією, у Європі очікувалося, що бізнес-сектор економіки фінансуватиме дві третини витрат на дослідження та розробки у 2010 р. хоча цієї мети не було досягнуто, але у 2009 р. більше половини (54,3 %) обсягу витрат на НДДКР профінансував бізнес-сектор. Частка у фінансуванні витрат на виконання досліджень і розробок була найвищою у Люксембурзі (76 %), а також у Швейцарії (68,2 %), Фінляндії (68,1 %) та Німеччині (67,3 %) [4]. Для розвинутих країн Європи характерно, що лише незначна група великих корпорацій має непропорційно велику частку витрат на науково-дослідну діяльність. Так, лише близько 25 транснаціональних корпорацій здійснили витрати на НДДКР у розмірі, що перевищує 1 млрд євро.

Що стосується постсоціалістичних європейських країн, то для них характерне збільшення частки коштів іноземних держав у фінансуванні наукових досліджень, що є негативною тенденцією, оскільки ускладнюється можливість державного регулювання пріоритетних напрямів наукових досліджень і посилюється залежність результативності наукового потенціалу від іноземних держав.

Ще одним важливим напрямом інвестування в людський ресурс є інвестування в систему охорони здоров'я. Подібні капіталовкладення у зміцнення здоров'я людей набувають неабиякого значення з кількох причин: по-перше, стан здоров'я людей обумовлює можливість та термін ефективного використання їхнього людського ресурсу, а відтак — і можливості одержання доходів та економічного зростання; по-друге, стан фізичного і психічного здоров'я людей визначає можливості здобуття освіти, професійної підготовки, міграції та ін., тобто визначає ефективність інших видів інвестування в людський ресурс; по-третє, здоров'я людей як носіїв генетичної інформації обумовлює якість людського ресурсу наступних поколінь [5].

Існують значні відмінності в обсягах та динаміці показників фінансування системи охорони здоров'я в межах європейських країн. Спостерігається кореляція між витратами на охорону здоров'я в розрахунку на одну особу та рівнем доходів на душу населення. Так, не випадково найвищий показник витрат на охорону здоров'я в 2010 р. був зафіксований у Норвегії та Швейцарії і становив більше

4 000 євро в розрахунку на одну особу. Серед країн ЄС найвищий рівень фінансування системи охорони здоров'я спостерігався в Нідерландах (3 890 євро), Люксембурзі (3 607 євро) та Данії (3 439 євро), що значно перевищувало середнє значення показника серед країн ЄС (2 171 євро). Найгірше фінансування охорони здоров'я було зафіксовано в Румунії та Болгарії [6].

Список літератури

1. Глобальна економіка XXI століття: людський вимір : монографія / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. М. Колот. — К. : КНЕУ, 2008. — 420 с.
2. OECD (2013), Education at a glance 2013: OECD indicators, OECD Publishing.
3. Science, technology and innovation in Europe — 2013 edition. — Luxembourg: Publications Office of the European Union. — 2013 — 141 pp.
4. OECD Factbook 2010 : Economic, Environmental and Social Statistics / Organization for Economic Cooperation and Development. — Paris : OECD Publishing. — 2010. — 1 June. — 288 p.
5. *Гришнова О. А.* Людський розвиток : Навч. посіб. — К. : КНЕУ. — 2006. — 308 с.
6. OECD (2012), Health at a glance: Europe 2012, OECD Publishing.

УДК 336.71

К. О. Кіреєва,

к.е.н., доцент кафедри банківської справи,
Київський національний торговельно-економічний
університет

РОЗВИТОК УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наявність банківських ризиків — невід'ємна складова банківської діяльності. Якісне управління банківськими ризиками значним чином впливає на забезпечення стабільності банківської діяльності. На рівні кожного окремого банку розробляються методики управління банківськими ризиками. На рівні держави встановлюються єдині для всіх банків правила мінімізації ризиків банків. У міжнародному масштабі досліджуються сучасні тенденції ризикованості банківської діяльності і розробляються рекомендації щодо мінімізації втрат від наслідків прийняття ризиків